

Мр Предраг Јашовић,
Лепосавић
Ђорђе Петковић,
Параћин

КАЖЊАВАЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА НА РАЗМЕЂИ ВЕКОВА (XIX-XX), С ДОКУМЕНТИМА ИЗ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ БАЧИНА

Апстракт: У раду правимо осврт на кажњавање ученика у основним школама. То је представљало педагошку праксу у српском школском систему у XIX веку. Приметно је настојање да се неопходни ред и дисциплина у школама не обезбеђују само кажњавањем, већ и усавршавањем педагошке праксе. Наставни кадар је водио рачуна да кажњавање, када је оно неопходно, буде у духу успостављених педагошких принципа, транспарентно и заведено, како не би долазило до претеривања. Зато је уведена обавеза учитеља да свако кажњавање ученика региструје у посебном списку. Ревизори су то контролисали приликом обилазака школа. У расутој архиви Основне школе у Бачини сачувано је неколико спискова кажњених ученика које смо дали у прилогу.

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Опште је прихваћено у педагошким расправама и у педагошкој пракси да се образовно-васпитни процес у школи мора одвијати у организованом облику. То значи да се претпоставља одређени степен дисциплине ученика. Томе у прилог говори неколико карактеристичних мишљења познатих педагога – теоретичара. Тако омогућавамо схватање разлика које су постојале, како у времену када су настали документи у прилогу, тако и у времену које им је претходило:

„Батине и све друге врсте ропских и телесних казни нису она стега коју треба унети у васпитање оних које бисмо хтели да учинимо мудрим, добрим и слободним људима, па их зато треба врло ретко употребљавати, и то у важним приликама и у крајњем случају.“¹

¹ Џон Лок, *Мисли о васпитању*, Београд, 1967, 51.

„У детету се место праве воље, која би била способна за одлучивање, развија тек само нека дивља необузданост, која гони тамо и овамо, која је принцип нереди, вређа уређења одраслих, доводи будућу личност самог детета у опасност. Ова необузданост мора бити савладана; или ће се неред приписати чуварима детињим као њихова кривица. Савлађивање бива силом; а сила мора да буде баш довољно јака и да се довољно често понавља пре него што се код детета покажу трагови праве воље.“²

„Школа без дисциплине је воденица без воде. Јер као што стане воденица ако јој одузмеш воду, тако мора у школи престати све ако јој одузмеш дисциплину. Ако се њива не плеви, одмах израсте коров који је штетан по усев, ако се младо дрвеће не креше, подивља и тера некорисне изданке. Али из тога не излази да школа треба да буде пуна вике, удараца и модрица, већ треба да буде пуна будности и пажње и учитеља и ученика. Јер дисциплина није ништа друго него поуздан начин како ученици треба заиста да постану ученици.“³

У времену које нас интересује (традиционална – „стара школа“) од највећег утицаја је била Хербартова концепција разумевања педагошке праксе и њеног спровођења. Дисциплина ученика заснивала се на обавезној („слепој“) послушности, страху, ауторитативном ставу учитеља. Таква дисциплина је одговарала школи у којој су главни облици педагошког рада била предавања и испитивања. Ученици су морали немо да посматрају и слушају („да се претворе у око и уво“), да памте и да запамћене чињенице, на захтев учитеља, понове, укључујући и све изложене генерализације. Основу те дисциплине чинило је оно што се код нас називало *затом* (васпитне принудне мере) и *стегом* (обуздавање дечије природе и васпитавање у смислу покорности нормама које постављају одрасли).

² Ј. Ф. Хербарт, у: М. Zaninović, *Орџа повјест педагогије*, Zagreb, 1988, 20.

³ Ј. А. Каменски, *Велика дидактика*, Београд, 1967, 199.

За ову прилику је, чини нам се занимљивим, да забележимо једну полемику из скромне педагошке штампе крајем шездесетих година XIX века у Србији. У листу *Школа* број 5 од 17. јануара 1869. године објављен је извештај са учитељског збора у Шапцу, у чијим ставовима је присутно и следеће: „Најнужније је дакле да се одма једнак запт уведе, постојано одржава и да свуда једна душа дише, ако смо ради да нам деца излазе из школе научена побожности, удруживању и практичности док не дорасту да и сама за тим теже и да их чим у гимназију уђу не истерују.“ Реаговао је оштро Ж. Жујовић у наредном броју *Школе*: Кад би учитељ наумио довести децу до потпуне послушности и покорности, не би му ни једног минута остало за поуку те деце у чем другом осим покорности и послушности. Деца су непослушна и непокорна по природи својој на коју дејствовати *стегамма, заптима, законима, заповестима, голим речима и т.п.* значи убијати ту природу, значи, другим речима убијати саму децу, што се увелико и чини у нашим школама. Сувремена педагогија не допушта никаквог насиља у школама и налаже учитељима да се обраћају с децом као са себи равнима, т.ј. чоешки, ако могу, а ако не могу то да се удаље из школе.

Стегнут у *колевици*, стегнут у *породици*, стегнут у *школи* малој, средњој и великој, стегнут у *држави*, стегнут у *цркви* – па зар ту хоћете да нађете људе, грађане, државнике, верујуће!“⁴

Нарочито је место имало физичко (телесно) кажњавање ученика. Када се на једној учитељској скупштини у Петрињи (1874.), којој је из Србије присуствовао као званичник Милорад Шапчанин, али и више других српских педагога, повела реч о укидању телесних казни у школама, мишљења су била подељена. Тако је, примера ради, Стево Чутурило⁵ изнео став да телесна казна у школи треба да остане све дотле „док буде раја и пакла“.

⁴ Ж. Жујовић, *Против школске стеге*, у: Просветни савез СРС, *Школство Србије 1804-1918, документи и казивања*, Научна књига, Београд, 1989, 131-132.

⁵ Познати педагошки радник и писац, почетком XX века, као пензионер, био је професор и директор Гимназије у Параћину.

Милорад Шапчанин је више пута узимао реч и залагао се за укидање телесне казне, пошто добра дисциплина зависи од наставе и наставника. Остале су забележене његове речи: „Жао ми што припадам томе добу у коме има људи који су још за батине.“ Тада су изговорене и речи познатог педагога др Војина Бакића: „Господо, говорити на овој скупштини о батинама, то је испод достојанства скупштине.“⁶ Мада је на тој поменутој конференцији учитеља заузет став против телесног кажњавања ученика, дуго година још она је била присутна не само у том крају, него и широм балканског простора. У једном од новијих текстова на ову тему, тим поводом је констатовано: „Међутим, и поред свих одлука учитељских скупштина да се из школе избаце све врсте телесне казне, поред доношења законских прописа којима се забрањује туча ученика, поред тога што су многи родитељи подносили тужбе суду против учитеља који су тукли њихову децу, поред тога што је педагошка наука одбацила из васпитања свако злостављање и понижавање ученика, ипак код нас није ни до данас сасвим нестало из школа ни телесне казне ни срамоћење ђака.“⁷ Ако је таква константација изречена 1954. године можемо замислити каква је ситуација била крајем XIX и почетком XX века, из којег времена су документи који се сада по први пут презентирају јавности. Хвале је вредан напор ондашњих педагошких власти које су настојале да се уведе ред у школама, у погледу кажњавања ученика, када је то из одређених педагошких разлога неопходно.

2. Колики је био значај увођења реда код кажњавања ученика, о чему нам сведоче и приложени документи из Основне школе бачинске, најбоље се може схватити ако наведемо неколико карактеристичних примера из педагошке праксе који су по својој округлости превазилазили уобичајене односе учитељ – ђак.

⁶ Цитати узети из: Милан Б. Јанковић *Из историје телесне казне код нас и у школи*, „Савремена школа, часопис за педагошка питања“, година IX, 1954, бр. 34, 197.

⁷ Исто.

Почнимо од *Доситеја Обрадовића* и његовог сећања: „Шчепаше ти мене четворица, повалише ти ме и протегоше на клупу. Држећи ми тако протегнута као воловску кожу, један за руке и за главу, а други за ноге, стаде лупња двоструке камције по голој кожи. Једним словом да задуго не заглушим одвали ми једну дузину удараца тако горећи да усијато гвожђе не би могло горе жећи.“⁸

Вук Караџић је забележио обичај да учитељ суботом после подне туче ђаке без икаквог повода, већ само зато што је постојао обичај под називом *Субота ђачка бубота*.⁹

Сима Милутиновић Сарајлија је добио батине првог дана у школи и то, како је касније казивао, за „брезпослицу“.¹⁰

Остало је забележено и сећање на једног од првих учитеља у Карађорђевој Србији Јована Ранчића: „Он је и батинао понекад. А колико? Колико је хтео: само док викне двојици те ухвате кривога и оборе. Нисам могао, вели старац Ђока, по 2-3 дана седети од његовог боја. После Ранчића било је учитеља који су тукли много жешће ...“¹¹

Батинање су вршили, по наредби учитељовој, и старији ђаци, они су тукли млађе, а њих је тукао фамулуз (школски послужитељ). Све до 1838. нису постојала никаква правила за кажњавање ученика, тукло се како је хтео учитељ, све је од њега зависило. Сурове казне су тешко падале ученицима, јер су они били одраслији и старији од данашњих. У школу се полазило тек у десетој години, па да би избегли сурове казне, многи су бежали у шуму. У шуму су слати пандури са пушкама да хватају побегле ученике и да их доводе у школу. *Емило Цветић* наводи неког чика Перу који је врло добро памтио како је једног његовог

⁸ *Дела Доситеја Обрадовића*, Београд, 1911, 23.

⁹ Бук Ст. Караџић, *Ријечник*, под *Бубота*.

¹⁰ Андра Гавриловић, *Народне школе у Србији (1803-1815)*, Београд 1903, 23.

¹¹ Милан Ђ. Миличевић, *Кнежевина Србија*, Београд, 1876, 147.

друга отац доводио сам у учионицу и синциром му ноге везивао за школску клупу да не би могао побећи из школе.¹²

*Др Милован Спасић*¹³ је писао да је било учитеља који су кажњавали ђаке да носе пањ. Казна се састојала у вешању о врат пања „који је на једном крају за ланац утврђен, а на другом крају ланца има алчицу. Кад се овај састави са другим крајем баш до пања и локот се удари, онда се пањ не може никако с врата скинути док се локот не отвори. Овако наружено дете морало је ићи из школе кући и натраг у школу доћи.“¹⁴

Српски министар просвете Стефан Стефановић обишао је 1838. године школе у Србији и после тога, 11. августа 1838. године издао је *Наставленије учитељима правителствени и општествени школа о раду у школи*. То су била прва упутства учитељима основних школа о раду у школи, па и о кажњавању ученика. Овим правилима батине нису биле забрањене, али су биле знатно ограничене, јер је, по члану 9, предвиђено „при раздавању казни и награжденија, при укоравању или похваљивању треба учитељ свагда умерен, правдољубив и непристрасан да буде, да се од велике јарости, непристојних псовки и саблазнителни речи чува и удаљава, особито нек се чува да у јарости које дете и незгодно не удари или безумерно не каштигује, чим би дете осакатити у здрављу његовом навек шкодити могло. Казне треба свагда да су учињеној кривици соразмерне и да се, као и похвале, без сваког атара и пристрастија раздају. Воопште пак с малом, слабачком, болешљивом и страшљивом децом треба учитељ много трпенија и призренија да има.“¹⁵

¹² Е. И. Цветић, *Јагодинска основна школа до 1850 године*, Београд 1910, 20: наведено према: Милош Б. Јанковић, исто, 199.

¹³ Пореклом из Рековца, основну школу учио у Рековцу, Бачини и Јагодини. Био је директор основних школа у Србији и значајан српски просветитељ.

¹⁴ Др Милован Спасић, *Неки подаци о основним школама у Србији*, „Гласни СУД“, књ. LXXIII, 1892, 199-200.

¹⁵ Е. И. Цветић, *Прилог историји наших првих основних школа*, „Наша школа II“, 1909, 259-260.

Први закон о народним школама,¹⁶ донетом када су уставобранитељи дошли на власт у Србији, забрањује се учитељима да тирански поступају са децом, да руком туку ученике и да их бију по ушима. Овај закон забрањује „неуместне казни: неблагородно срамоћење ученика, худо издевање имена, срамненије с ниским стварима и унижавање човечије природе, тј. кад се деци налаже да земљу љубе, да пањ с ланцем вуку, у магарећој клупи седе, итд.“¹⁷ По овим прописима, треба употребљавати блаже казне, као што су: „изобличеније, да кривац стоји, да одлучно од друга седи, да не учествује у забавама дечињим, затвор с учењем.“¹⁸

Аутор поменутих прописа био је *Јован Стерија Поповић* који је био добро упознат са стањем педагошке науке у Европи, те је тражио од учитеља да при кажњавању воде рачуна о индивидуалности ђака. Поред осталог, прописано је и ово: „При казнењу, као и уобште при приступању с децом мотриће учитељ на темперамент или внутрењи створ њиов, и тако ће се с децом која су нежније природе и бојажљивија блажије поступати, у смотренију пак она која су самоволна и на развратност склона строжије мере употребљавати, како би се прва ослободила, друга пак у наглости својој обуздала.“¹⁹

Митар Мићовић у својим мемоарима је забележио како се у школама ужичког краја шездесетих година XIX века кажњавало. Завршавајући опис свога школовања, он бележи малу статистику о казнама које је сам током школовања имао: „Сада заврших школу, само још нисам забележио колико удараца за три године примих: равно од учитеља сто шест пут, некад по десет, некад мање, некад догодило се и до двадесет; поред тога: клечање –

¹⁶ *Устројеније јавног училишног наставленија* (23. септембра 1844.), а начин примене овог закона прописан је *Наставленијем за учитеље основни училишта* (24. октобра 1844.).

¹⁷ Узето из: Милош Б. Јанковић, исто, 201.

¹⁸ Исто.

¹⁹ Исто.

седамдесет, апсова – двадесет три, а од оца не знам ни сам које од његових удараца и данас патим.“²⁰

Учитељ *Крста Божовић* скренуо је пажњу српске јавности 1893. године на кажњавање ученика седамдесетих година XIX века, при чему је навео неке конкретне примере. Један учитељ је имао на столу читав сноп прUTOва, па чим ђак споро чита, он пробира прут и са неком злобном иронијом подвикне: „Напоље, кучко једна! Хајд`, јаши шарца!“ (тако је он у подсмеху називао клупу на коју је поваљивао и тукао ђаке). Други би слабо укуцао ексер у дувар и везивао ђаку узицу да га обеси. Подизање на ексер уплаши све ђаке, обешени се смакне низ дувар са ексером заједно, пада у писку и плач и побегне кући.²¹

У нашој педагошкој литератури забележен је пример организованог кажњавања од стране свих учитеља школе истовремено. Петнаест родитеља, су преко новина оптуживали учитеље у своме месту да су им варварски злостављали децу. Учитељи би ушли у једну собу и у њу позвали ученика кога треба казнити. Чим је ученик ушао у собу, ухватио га је један учитељ за прса и почео тући и онда га гурнуо на зид, затим га други учитељ зграби за косу, тресне га о патос, најзад га је трећи учитељ шибао по ногама све дотле док се није онесвестио. Тако су они заједнички душмански тукли и злостављали ученике.²² Исти аутор наводи драстичнији пример вешања ученика, од нешто раније помињаног. Једном учитељу је суђено 1876. године, зато што је вешао децу каишем о какво угодно место у школи, тако да им је тело висило у водоравном правцу. Ноге би им свезао, па их је онда немилице тукао. Он је нагонио децу и да дуго дубе на глави. Прем да је неколико деце страдало

²⁰ Благоје Живковић, *Једна сеоска основна школа у ужичком крају шездесетих година прошлога века*, „Настава и васпитање I“, 1952, 188.

²¹ Крста Божовић, *Кажњавање ученика*, „Учитељ“, XII, 1893, 651; наведено по: Милош Б. Јанковић, исто, 203.

²² Мита Нешковић, *Збирка педагошких радова*, књига прва, Нови Сад, 1892, 133-135; по: исто, 204.

услед навале крви, он је и даље продужавао свој злочиначки посао.²³ Овај аутор изнео је и сопствена ђачка искуства. У његово доба учитељи су чупали из дечије главе читаве праменове косе, ђацима су од силних ђушака по читаво пола часа пиштале уши, ученици су морали излазити са часа да перу крв од разбијеног носа или главе, деца су имала чворуге по глави од удараца прutom, деца су остајала по неколико минута као пијана од силног дрмусања и вучења за уши, уз то је додао да све то није била реткост.²⁴

О томе какав је систем кажњавања владао у Обреновачкој основној школи писао је *Дим. Ј. Стојановић*. У школи је морала да влада гробна тишина, ђаци су терани један другог да туку. Дисциплину и потребни ред одржавао је страх од учитељева гнева. Учитељи су цењени по строгости. Главно средство за кажњавање био је *фиргаз*, штап којим се кажњавало и за најмању и за највећу кривицу. Учитељ Крчединац је свој *фиргаз* посебно припремао: витак прут је остављао у сирћету да се добро натопи и ужилави. Било је случајева да је под *фиргазом* крв потицала. Друге казне су биле: стајање и клечање на камичцима или зрнима.²⁵

Један учитељ је овако видео свога учитеља и ученике, своје другове: „Наш учитељ лично је на пандура, а ми на његове апсенике.“²⁶

Било је родитеља који су од учитеља тражили да буду строги према њиховој деци, до скоро се одржала изрека, уз коју су мушка деца довођења у школу: „Учо, моје су кости а твоје месо!“ Међутим, забележени су, као што је напред већ било помена, да су родитељи тужили учитеље што им децу туку више него што је постојећа уредба дозвољавала. Ево како се окончао један сокобањски случај из 1868. године. Механција Алекса Кочић жалио се властима против „г. Стевана Ђаковића, старијега учитеља овдашњег“ што му је сина III р. злостављао и тукао, па и из школе истерао. Капетан је образовао комисију (од двојице

²³ Исто, 203-204.

²⁴ Исто, 204.

²⁵ Дим. Ј. Стојановић, *Обреновачка основна школа 1824-1904*, Београд, 1911, 21-22.

²⁶ Јован Голубовић, *Основна настава у Краљевини србији*, Београд, 1895, 5: по: исто 204.

трговаца) за преглед ученика и она је констатовала модрице „на задњем делу тела.“ На полеђини овог предмета стоји записано: „Пошто је тужени учитељ Стеван за његов нечовечан поступак према својим ученицима на основу достављања овосреске власти одавде премештен, то да се овај акт за свршен има сматрати.“²⁷

Изнели смо ове примере о кажњавању ученика из педагошке литературе, како би било јасније оно што ће се у прилогу наћи, како је кажњавање ученика остало записано у посебно за то припремљеним списковима, штампаним као формулар.

3. Наведени педагошки погледи и драстични примери из праксе, очигледно алармантан узрочник просветним властима да је неопходно увести правилник иликом пркажњавања ученика. То је значило, пратично да је телесно кажњавање законски прописано и уређено. Тако је у опхођењу учитеља према ученицима уведено више реда и обезбеђено хуманије кажњавање. Изгнута је бездушна самовоља у кажњавању, на једној страни, а обезбеђена је и дисциплина ученика, са друге стране. Нисмо успели да констатујемо када је тачно уведена обавеза да учитељи региструју казне које изричу сваком поједином ученику, као ни које казне могу да изричу. То је свакако био неки министарски распис, донет, ако не пре а оно 1870. године, јер на крају расписа који ћемо ми цитирати стоји да се њиме замењује онај из 1870. године.

Тај нови распис је донет пре 1887. године, пошто је тада објављен у једном зборнику докумената.²⁸ Распис носи број 1618.

²⁷ Вла. М. Николич, *Прилози за летопис Сокобањске школе*, „Народна просвета“, бр. 86 од 18. новембра 1928; по: исто.

²⁸ Ј. Пецић, *Зборник закона и наредаба 1887. године*. Тај распис смо нашли под насловом *О каштигама ученика основних школа*, у: *Школство Србије 1804-1918, исто, 144-145.*

Пошто се на овом документу заснива и учитељска пракса узначена у документима датим у прилогу овом тексту, то га објављујемо у ширем изводу. Најпре се, након општег увода, указује на општа својства *каштига* а потом набрајају допушене каштиге.

Набројано је пет својстава казни о којима учитељи пре њиховог изрицања морају да воде рачуна:

Каштиге треба да су ретке. Макар колико да је каштига заслужена и да је праведна, опет је она мрска за то што је каштига. Дете, које се често каштигује оугла, изгуби поноситост и понекад тако омрзне на школу, да воли ма куд отићи, само да није у школи. А учестане каштиге немају ни морално никаква утицаја; оне већ више не застиђују дете, које трпи сваки час, а и за друге ђаке престану бити спасоносна опомена. За каштигу, дакле, ваља машити се тек онда пошто су окушани сви други начини.

Каштигама треба да се деца поправљају. Свакој каштизи без разлике треба да је намера, да детету да дознати да је погрешило, и да разбуди у њему осећање стида и туге, а то ће му помоћи да се поправи у напредак. А има погрешака које се не могу ни уништити ни спречити, па је узалудно осипати на њих каштиге. Није све за каштигу што год деца згреше. Има несташних и ватрених поступака, има неке спорости на послу, што све долази од надмашне снаге карактера – од дететова склопа, које му све зацело уди, али ипак заремети осетно школски ред. Ето те се махне и погрешке не могу поправити самом каштигом, јер она је немоћна да измени природне склоности, из којих извиру речене махне и погрешке. Но и оваке се махне не могу трпети, само што је једна опомена, учитељев поглед или реч, довољна да погрешка престане.

Каштиге треба да су разложне. Свака каштига, која би вређала човечко достојанство, или која би могла осакатити детиње способности, или ставити у опасност његову моралност или здравље, најпосле и така која би била већа од његове снаге, која би га бацила у очајање, осуђена је и одбачена самим разумом., а забрањена је законом.

Каштиге треба досуђивати хладнокрвно и умерено. Ништа није штетније за ред у школи, него кад се каштиге досуђују у гњеву. Осим што оне с тога бивају врло често преко мере оштре, још доказују ђацима да њихов учитељ, поправљајући њих, пада под власт оној истој страсти, за коју њих каштигује; оне им могу изгледити као нека освета од учитељеве стране, а то може бити повод да га мрзе; најпосле, по томе се опажа да учитељ није господар своје страсти, него она њему.

Мудар учитељ неће дати да се изврши ни једна каштига онда кад је он љут, него ће најпре разгледати и проценити поступак хладно, промислиће о свему што је било узрок да дете погрешно, а оцениће и квар, који је тим учињен школском реду, намеру детета, које је скривило, и његову природну склоност, која га је на то повукла. Тек после свега тога, он ће изрећи пресуду, али баш и у то време нека се на њему опажа да му је жао што мора да каштигује и да жали самога кривца. Каштига, која се овако осуди, примаће се без поговора. Дете ће признати да је погрешило, и жалиће што је скривило може бити толико исто због учитеља, колико и због себе.

Ђаци треба да знају зашто ће их каштига постићи и то неизоставно. Има много учитеља, који не помишљају да је много страшнија извесност каштиге, него њезина жестина. Неки учитељи имају обичај, да би пресекли несташност ђака који им досађује претити му сваки час, не мислећи да то изврше. Други опет, поводећи се за неком лажном благошћу, или да се прођу по мање бриге, изреку каштигу а после је не изврше. Ове две погрешке подједнако уде: честа праштања, као год и честе празне претње руше добар ред у школи. Кривице које ђаци у основним школама обично чине, нису овде побројане, те да би се за сваку и прилична каштига одредила. Зато он треба кривицу да испита хладно, без љутње и хатара, да не би каштигујући прекорачио границе разума и правде. Но кад већ једном каштигу изрече, ваља увек или скоро увек и да је изврши.

После ових општих својстава каштиге, у распису се оне поименице набрајају и описују, што значи да су само оне у пракси смеле да буду примењене:

Опомена. – У сваком својем послу с децом, учитељ треба, и речима и држањем својим, да показује да је рад његов важан и озбиљан, да од њега треба да изађе велико добро за децу. Радећи свагда тако учитељ ће се чувати да не изгледа леден, него само озбиљан колико иште важност посла, који он с децом ради. Догоди ли се да које дете баш услед тога рада не мирује, звере или задева својега другара, учитељ нека одмах и томе стане на пут, и то начином да опазе сви да неко школскоме раду смета. Некад је и тај начин као опомена доста.

Прекор и карање. – Кад је ђак већ више пута опомињан за ове или оне неупутности своје, онда га учитељ може прекорети и покарати за то. Ако други ђаци знају за учињену погрешку, нека и прекор буде пред њима, а ако не знају нека буде насамом. Нека учитељи имају на уму, да треба бити веома штедљив у јавним прекорима.

Стајање ван клупе. – Ученику је у школи одређено место, где ће седети и радити; но ако он не мирује, ако задева друге и смеће им слушати учитељеву беседу, онда му се може одузети место и заповедити да за неколико минута постоји обашка од ђака, и свакад тако да га учитељ има пред очима.

Клечање. – Ово је каштига већа од стајања ван клупе. Може трајати кратко време; где је у школи патос од цигле или од камена, ту се мора наместити даска за клечање. Под колена се детету не сме подметати ништа, као што су: зрна, пасуљ или што друго.

Затвор. – За немарност у раду, или за другу кривицу, може учитељ оставити ђака и у затвору у школи или у другој којој школској соби, и то само дању, али никад пред сумрак нити у закључаној соби. Овај затвор не сме бити дужи од два сахата и никад без надзора кога поузданог лица.

За време затвора може се одредити за дете рад, у коме је оно назадно, но свагда према његовој снази. Тако, који ђак ружно пише, нека испише пропис док је у затвору, и т.д.

Учитељи ће водити уредан списак каштига под 3, 4 и 5, па тај списак подносиће изасланицима од стране министарства просвете и црквених дела да га они приликом прегледања школе промотре.

*Женска се деца неће никад ни за што каштиговати затвором.*²⁹

4. Све битно што смо имали да кажемо о селу Бачини, њеној основној школи и пронађеним документима из школске архиве, рекли смо у нашем тексту објављеном у претходном броју истог гласила.³⁰

Регистровали смо осам докумената – списка кажњених ђака ове школе. Првих шест докумената су из XIX века (1886 / 1887, 1888 / 1889, 1894 / 1895, 1895 / 1896, 1898) а два су из XX века (1904 / 1905, 1906). Немамо ни једну годину комплетно за све ученике школе. Документи из XIX века су на штампаном формулару, прошивени уз омот од каро чистог папира папира док су последња два ишпартира руком на каро папиру по угледу на раније формуларе. Попуњавани су ћирилицом, читким рукописом. Очигледно је да су ови новији спискови попуњавани без нарочито одговорног односа према проблему, што вероватно упућује на престанак те обавезе. Не треба занемарити чињеницу да је непосредно пре тога (1903) у Србији дошло до династичке промене, што је имало одраза на функционисање система у целини, па и у просвети.

²⁹ *О каштигама ученика основних школа*, у: „Школство Србије 1804-1918.“, исто, 144-145.

³⁰ Мр Предраг Јашовић, Ђорђе Петковић, *Активност школског надзорника Јосифа В. Стојановића на размеђи веков (1898-1902.) у архивским документима Основне школе у Бачини*, „Корени“ бр. 5 / 2007, 163-213. Наглашавамо да су документи сачувани захваљујући учитељу Чедомиру Д. Јовановићу, као и његовом братанцу и снаји Драгославу и Марији Јовановић, којима се захваљујемо на услузи.

Општи закључак

Како је због ратних прилика, а и због наше небрижљивости у односу на културну баштину, остало релативно мало архивских докумената из XIX века, оценили смо да има места публикавању ових докумената као доказа о напору да се уведе ред у кажњавању ученика, што значи и да се педагошки рад хуманизује и прати достигнућа педагошке теорије и достигнутог нивоа педагошке праксе развијених земаља.

ДОКУМЕНТИ

Прилог 1.

*Списак кажњених ђака основн школе бачинске**

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Јанићије Благојевић	Опоменом Укором Стајањем ¼ сат. зат. ¼ сат. зат. Затвором	Непажњу Прављење нереди по школи Непослушност Непажњу “ “ “ Узнемиравање другара	11/10 1886. год. 6/11 1886. год. 9/12 886. год. 17/1 887. год. 12/3 887. год. 17/IV 887. год.
2.	Микаило Савић	Опоменом Укором Стајањем Стајањем ван клубе Затвором ¼ сат. зат.	Непажњу “ “ Нешташлук Непажња Непослушност Лаж	11/10 1886. год. 13/11 1886. год. 12/1 1887. год. 21/2 1887. год. 15/IV 887. год. 8/5 887. год.
3.	Милоје Здравинић	Опоменом Укором Стајањем Затвором Затвором	Нешташлук “ “ “ “ “ “ Неуредност Непажњу	13/10 886. год. 18/12 886. год. 11/2 887. год. 18/4 887. год. 9/V 887. год.
4.	Маринко Ђубрић	Опоменом Стајањем Стајањем ван клубе Затвором Затвором	Непажњу “ “ “ Неуредност “ “ “ Незнање	16/10 886. год. 27/11 886. год. 14/2 887. год. 11/3 887. год. 29/4 887. год.

5.	Зорка Ђекићева	Опоменом Укором Стајањем Стајањем	Доцкан дошла на час Непажњу Несташлук Задоцнила	16/10. 886. год. 20/11. 886. год. 24/1. 887. год. 17/3. 887. год.
6.	Јелена Живковићева	Опоменом Укором Стајањем	Несташлук “ “ Задоцнила	18/10. 886. год. 22/12. 886. год. 25/2. 887. год.
7.	Радомир Јаковљевић	Опоменом Укором Стајањем Стајањем ван клубе ¼ сат. зат. Затвором	Непажњу ” “ Несташлук “ “ “ “ Непажњу	18/10. 886. год. 26/11. 886. год 3/1 887. год 18/2 887. год 15/4 887. год 19/5 887. год
8.	Никодије Јовановић	Опоменом Укором Стајањем Затвором Затвором ¼ сат затвора	Непажњу Неуредног владања Говорио скар речи Лажи “ “ Неуредност	22/10 886. год. 16/12 886. год. 6/2 887. год. 13/3 887. год. 18/4 887. год. 19/5 887. год.
9.	Светислав Савић	Опоменом Укором Стајањем Затвором ¼ сат затвором	Непажње Лењости у науци “ “ “ Непажњу Лењости у науци	22/10 886. год 19/11 886. год 11/2 887. год 20/3 887. год 18/4 887. год
10.	Радисав Максимовић	Опоменом Стајањем Стајањем ван клубе Затвором ¼ сат зат ¼ сат зат % сат стајање	Крађу “ “ За играње по шкли крађу “ “ Крађу Тукао друга	27/10 886. год 17/11 886. год 21/1 887. год 19/3 887. год 25/4 887. год 4/5 887. год 3/6 887. год
11.	Станисав Милић	Опоменом Укором Стајањем Стајањем ван клубе	Непажњу Лењост у науци Непажњу Немир	28/10 886. год 11/12 886. год 21/2 887. год 28/4 887. год
12.	Драгомир Радојковић	Опоменом Укором Стајањем Затвором затвор	Непажњу “ “ “ Прављење нереда по школи Непажњу За лењост у науци	28/10 886. год 13/12 886. год 5/2 887. год 28/3 887. год 13/4 887. год
13.	Владимир Симоновић	Опоменом Укор Стајање Стај. ван клубе	Несташлук Непажњу Несташлук “ “ “	3/11 886. год 12/1 887. год 25/2 887. год 6/5 887. год
14.	Микаило Ивковић стар.	Опоменом Стајањем Стај. ван клубе Затвор	Несташлук “ “ “ Лењост у науци “ “ “	7/11 886. год 10/12 886. год 6/2 887. год. 13/3 887. год

		¼ сат зат	Непажњу	25/4 887. год
15.	Александер Павловић	Опоменом Укором Стајањем	Несташлук “ “ “ Непажњу	7/11 886. год 21/1 887. год 19/3 887. год
16.	Драгомир Јаковљевић	Опоменом Укором Стајања Ста ван клупе Затвор	Несташлук Несташлук Непажњу “ “ “ напажњу	10/11 886. год 21/1 887. год 5/3 887. год 16/4 887. год 27/5 887. год
17.	Живан Петровић	Опомена Укором Стајњем Затвор Затвор ¼ сат. затвор ¼ сат затвор	Непажњу “ “ Лењост у науци “ “ “ Непажњу Лењост у науци “ “ “	10/11 886. год 3/12 886. год 22/1 887. год 12/2 887. год 30/3 887. год 2/4 887. год 19/5 887. год
18	Божин Вельковић	Опоменом Укором Стајање (нечитко) Затвор	Немир Непажњу “ “ “ Несташлук Непажњу	14/11 886. год 22/1 887. год 28/3 887. год 2/4 887. год 23/5 887. год
19.	Ангелина Савићева	Опоменом Укором Стајањем Стај. ван клупе	Несташлук Непажњу “ “ “ Задоцнила за час	18/11 886. год 16/1 887. год 28/3 887. год 2/4 887. год
20.	Живојина Милојевића	Опоменом Укором Стајањем Стајањем Затвор	Несташлук “ “ “ Непажњу Несташлук “ “ “	20/11 886. год 22/1 887. год 30/3 887. год 17/4 887. год 20/5 887. год
21.	Добросав Несторовић	Опоменом Стајањем Стај ван кл Затвор ¼ сат зат. ¼ сат зат.	Непажњу Несташлук “ “ “ Крађу Несташлук Лаж	29/11 886. год 9/12 886. год 16/1 887. год 4/2 887. год 30/3 887. год 29/4 887. год
22.	Милорад Томић	Опомена Укор	Несташлук Задоцнио	22/11 886. год 19/2 887. год
23.	Радомир Јаковљевић	Опоменом Укором Стајањем ¼ сат затв.	Непажњу Несташлук “ “ “ За говор скардни	24/11 886. год 17/2 887. год 27/3 887. год 9/6 887. год
24.	Станисаве Димитријевић	Опоменом Укором Стајањем Затвор Затвор	Непажњу “ “ “ Несташлук Лењост Несташлук	24/11 886. год 19/12 886. год 6/2 887. год 27/3 887. год 7/5 887. год
25.	Иконија Костићева	Опоменом Укором Стајањем	Непажњу Немир “ “	28/11 886. год 13/12 886. год 22/1 887. год

		Стај ван клупе Затвором	Непажњу Немир	17/3 887. год 8/5 887. год
26.	Светислав Филиповић	Опоменом Укором Стајањем Стај ван кл Затвор ¼ сат зат	Непажњу Несташлук “ “ “ Прављење нереди Узнемиравање друга Несташлук	28/11 886. год 9/12 886. год 17/1 887. год 25/2 887. год 13/4 887. год 28/5 887. год
27.	Милица Николић	Опоменом Укором Стајањем Стај ван клуп Затвор	Непажњу Несташлук Одоцнила “ “ Лењост	29/11 886. год 21/1 887. год 16/2 887. год 13/4 887. год 29/5 887. год
28.	Љубисав Ђоновић	Опоменом Укором Стајањем Затвор ¼ сат зат	Непажњу Несташлук “ “ Узнемиравање друга Лењост у науци	29/11 886. год 15/12 886. год 21/2 887. год 28/3 887. год 19/5 887. год
29.	Војислав Јелић	Опоменом Укор Стајање	Немир Узнемиравање друга Непажњу	29/11 886. год 20/3 887. год 11/5 887. год
30.	Живојин Михоловић	Опоменом Укором Стајањем Затвор ¼ сат зат	Непажњу Лењост у науци Несташлук Лаж Непажњу	2/12 886. год 16/1 887. год 21/2 887. год 15/4 887. год 30/6 887. год
31.	Божин Тодоровић	Опоменом Укором Стајањем Затвор ¼ сат зат ¼ сат зат ¼ сат зат	За крађу “ “ Непажњу Крађу Лаж Крађу Крађу	3/12 886. год 20/12 886. год 3/1 887. год 24/2 887. год 3/3 887. год 13/4 887. год 28/5 887. год
32.	Драгутин Савић млађи	Опоменом Укором Стајањем Стај ван кл Затвор ¼ сат зат	Непажњу “ “ Лењост у науци “ “ “ “ “ “ Несташлук	9/12 886. год 16/1 887. год 12/2 887. год 28/3 887. год 21/4 887. год 7/5 887. год
33.	Радисав Јовановић	Опоменом Укором Стајање	Непажњу Прав неред по школи Непажњу	9/12 886. год 3/1 887. год 19/3 887. год
34.	Милош Гоић	Опоменом Укором Стајањем Стај ван кл. Затвор ¼ сат зат.	Несташлук Несташлук Лењост у науци “ “ “ Непажњу Лењост у науци	11/12 886. год 17/1 887. год 12/2 887. год 7/3 887. год 25/4 887. год 8/5 887. год
35.	Светолик Филиповић	Опоменом Укором	Несташлук Непажњу	11/12 886. год 26/1 887. год

		Стајањем Стај ван кл. Затвор ¼ сат зат.	Лењост у науци “ “ “ Непажњу Несташлук	10/2 887. год 5/3 887. год 16/4 887. год 19/5 887. год
36.	Милан Стојковић	Опоменом Укором Стајањем	Несташлук Непажњу Несташлук	13/12 886. год 11/2 887. год 19/3 887. год
37.	Драгомир Митровић	Опоменом Укором Стајање Затвор ¼ сат зат.	Напажњу Несташлук “ “ “ Непажњу Непажњу	13/12 886. год 9/1 887. год 12/2 887. год 30/3 887. год 25/4 887. год
38.	Марисав Костић	Опоменом Укор Стајање	Несташлук “ “ “ Одоцнио на час	15/12 886. год 12/2 887. год 17/3 887. год
39.	Светомир Михаиловић	Опоменом Стајањем	Непажњу “ “ “	15/12 886. год 14/2 887. год
40.	Славко Радојковић	Опоменом Стајањем Стај ван клупе	Непажњу Несташлук “ “ “	17/12 886. год 26/1 887. год 18/3 887. год
41.	Милисав Видојковић	Опоменом Укором Стајањем Стај ван клупе Затвор ¼ сат зат	Непажњу “ “ “ Несташлук Лењост у науци Непажњу “ “ “	25/12 886. год 19/2 887. год 10/3 887. год 27/3 887. год 2/4 887. год 18/5 887. год
42.	Светомир Обрадовић	Опомена	Несташлук	17/12 886. год
43.	Живојин Јаковљевић	Опоменом Укором	Несташлук “ “	19/12 886. год 22/1 887. год
44.	Микаило Ивановић млађи	Опоменом Укором Стајањем	Несташлук “ “ “ Непажњу	19/12 886. год 20/1 887. год 27/4 887. год
45.	Милан Несторовић	Опоменом Укором Стајањем	Несташлук “ :” “ Задоцнио на час	9/1 887. год 18/3 887. год 23/5 887. год
46.	Светислав Миловановић	Опомена Стајање Стај ван кл Затвор	Несташлук Непажњу “ “ Несташлук	9/1 887. год 11/2 887. год 28/3 887. год 2/4 887. год
47.	Анка Поповић	Опомена	Несташлук	12/1 887. год

* На омоту од чистог папира стоји: *Списак кажњених ђака I. раз. муш. школе Бачинске. I. Септембра 1886. год. Бачина. Јелена Влад Поповићка, учитељица*

Прилог 2

Списак кажњених ђака основне школе* _____

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен?
1.	Милисав Тотић	Опоменом Укором Претњом Стаја из клуп Затвором Зат 1 сат Зат 2 сат	Непажњу Тукао се Непажњу Непажњу Неизрађен задат Непослушност Неизрађен задатак	3/9 886 год 1/12 886 год 16/1 887 год 3/3 887 год 10/4 887 год 28/4 887 год 16/5 887 год
2.	Милорад Марковић	Опоменом Укором Ст из клу Затвор Затвор 2 сат. Затвор 2 сат. Зат 2 сат.	Неисписан пропис Непажњу Немирноћу Непажњу Немирноћу Неизрађен зад. Лењост у науци	6/6 886 год 21/9 886 год 4/11 886 год 7/2 887 год 13/3 887 год 10/4 887 год 28/4 887 год
3.	Адам Митровић	Опомен. Укором Претњом Стајањем	Разговор на часу Узнемиравање друга Разговор на час. Смејао се на часу	10/9 886 год 4/10 886 год 6/11 886 год 6/3 887 год
4.	Светислав Илћ млађ.	Опоменом Укором Претњом Стајањем Ст. из. клуп. Затвором Затвором 2 сат.	Непажњу Неправил. читање Непажњу Неисписан препис Непажњу Непажњу при предав. Неизрађ задат.	11/9 886 год 16/9 886 год 7/10 886 год 17/11 886 год 3/12 886 год 20/2 887 год 14/4 887 год
5.	Станоје Ракић	Опомен Укором Претњом Стајањем	Немирноћу Пушење дувана Разгов на часу Немирноћу	17/9 886 год 6/10 886 год 20/1 887 год 21/3 887 год
6.	Адам Гавриловић	Опоменом Укором Претњом Стајањем завором	Разговарао се Немирноћу Смејао се Непажњу Нема рађен задат.	19/9 886 год 9/11 886 год 4/3 887 год 31/3 887 год 16/5 887 год
7.	Драгутин Урошевић	Опомен. Укором Претњом Стај изв кл Затвор Затвор 2 сат. Затвор 2 сат.	Викање по школи Непажњу Трчање по школ. Несхваћ. предавања Разговор на час Неизрађен задат. Непажњу	30/9 886 год 17/10 886 год 11/12 886 год 6/2 887 год 7/3 887 год 10/4 887 год 8/5 887 год
8.	Живан Глигоријевић	Опомен. Укором Претњом	Викање по школи Неправил. читање Лармање	30/9 886 год 24/10 886 год 9/11 886 год

		Стајањем Затвор Зат. 1 сат.	Непажњу Нема рађен задат. Због лењости у науци	13/3 887 год 10/4 887 год 29/4 887 год
9.	Драгутин Матић	Опоменом Укором претњом	Несташлук при пред Лењ у науци Непажњу	4/10 886 год 25/11 886 год 10/2 887 год
10.	Милицав Јелић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Затвором Затвором	Непажњу Лењост у науци Нема писан пропис Непажњу Лењост у науци За неисписан зад.	8/10 886 год 17/11 886 год 12/12 886 год 16/2 887 год 6/3 887 год 16/5 887 год
11.	Драгомир Симић	Опоменом Укором Претњом	Непажњу Неправилно чит. Неисписан проп.	10/10 886 год 21/10 886 год 9/1 887 год
12.	Љубисав Веселиновић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Стај из клуп Зат 1 сат Зат 2 сат	Непажњу при црт. Лаж у науци Неправил читање Недонешени пропис Непажњу при пред. Лењост у науци Нема писан задат.	11/10 886 год 31/10 886 год 4/11 886 год 1/12 886 год 3/2 887 год 10/3 887 год 10/4 887 год
13.	Владислав Матић	Опоменом Укором Претњом Стајањем	Непажњу Лењост у науци Непажњу Лењост у науци	13/10 886 год 1/11 886 год 25/11 886 год 12/3 887 год
14.	Михаило Ђорђевић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Затвором Зат 1 сат Зат 2 сат.	Неправилно читање Непажњу Због псовке Непажње при чит. За лаж Лењост у науци Неисписан задатак	17/10 886 год 31/10 886 год 26/11 886 год 2/12 886 год 10/1 887 год 16/3 887 год 10/4 887 год
15.	Милорад Савић	Опомен Укором Претњом Стајањем Затвором	Несташлук За свађу Немирноћу Разговарање на часу За скакање по школи	18/10 886 год 8/12 886 год 9/2 887 год 5/3 887 гпд 28/3 887 год
16.	Милорад Јелић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Зат. 1 сат Затв. 2 сат. Зат. 2 сат.	Непослушност Непажњу Лењост у науци Неисписан попис Нешажњу Неисписан задат. За нема рађ. задатак	18/10 886 гпд 10/11 886 год 28/11 886 год 2/1 887 год 2/3 887 год 10/4 887 гпд 10/5 887 гпд
17.	Драгомир Јелић	Опоменом Укором Претњом Стајањем	Лењост у науци Неисписан пропис Непажњу Неизрађен задатак	20/10 886 год 8/12 886 год 5/2 887 год 10/4 887 год
18.	Светозар	Опоменом	Нешажњу	20/10 886 гдо

	Димитријевић	Укором Претњом Стајањем Затвором Зат. 1 сат Зат. 2 сат.	За дизање праш по школи За разговор при пред Немирноћу Скакањем преко клуп За псовку Због бацања камена на сокак	3/11 886 год 12/12 886 год 10/1 887 год 9/3 887 год 30/3 887 год 6/5 887 гпд
19.	Милорад Николић	Опоменом Укором Претњом Ст из клуп Затвором Зат. 1 сат Зат. 2 сат.	Непажњу Лењост у науци Непажњу “ “ Неисписан пропис Непажњу Недонешен задатак	2/10 886 год 27/11 886 год 2/12 886 год 19/12 886 год 8/1 887 год 6/3 887 год 10/4 887 год
20.	Светислав Илић Старији	Опоменом Укором Претњом Стајањем Затвором	Разговарање Немирноћу Узнемиравање друга Што не црта За лармање	22/10 886 год 13/11 886 год 15/12 886 год 3/2 887 год 11/3 887 год
21.	Милорад Стојковић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Ст из клуп Затвором Затвор 1 сат	Немирноћу Скакао по клупама Неисписан пропис Непослушан Непажњу За крају новина За неизрађ. задат.	22/10 886 год 15/11 886 год 13/12 886 год 19/12 886 год 27/2 887 год 31/3 887 год 10/4 887 год
22.	Марисав Ристић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Затвором Зат. 1 час Зат. 2 час.	Непажњу Лењост у науци Недонешен пропис Разговарање на час. Немирноћу “ “ “ Нема рађен задат.	21/10 886 год 10/11 886 год 8/12 886 год 10/1 887 вод 7/3 887 год 21/3 887 год 10/4 887 год
23.	Светозар Стојановић	Опоменом Укором Претњом	Лењост у науци “ “ “ Неправил читањ.	24/10 886 год 19/12 886 год 3/2 887 год
24.	Радисав Јоксимовић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Затвором Зат. 1. сат Зат. 2 час.	Непажњу За трчање по школи Несташлук Лупање при предавању Непажњу Разговор на часу Недонешен задатак	24/10 886 год 13/11 886 год 8/12 886 год 12/2 887 год 6/3 887 год 31/3 887 год 10/4 887 год
25.	Милош Павловић	Опоменом Укором Претњом Стајањем	Несташлук Непажњу За разговарање За бој	32/10 886 год 5/12 886 год 18/2 887 год 9/3 887 год
26.	Љубисав Павловић	Опоменом	За трч. по школи	27/10 886 год

27.	Милић Николић	Опоменом Укором Претњом Стајањем Зат. 1 час	Непажњу За лењост у науци За бој За непажњу За одговарање	28/10 886 год 11/11 886 год 10/12 886 год 18/2 887 год 10/3 887 год
28.	Владислав Ђорђевић	Опоменом Укором Претњом	Немирноћу Свађу За скакање по школи	30/10 886 год 18/11 886 год 7/2 887 год
29.	Богосав Анђелковић	Опоменом Укором	За непажњу “ разговарање	31/10 886 год
30.	Рајко Алексић	Опоменом Укором Стајањем	За непажњу Исцпао другу пропис Бегао од школе	15/11 886 год 10/12 886 год 5/2 887 год
31.	Радисав Јоксимовић	Зат. 2 ½ час.	За неизрађени задатак	16/5 887 год
32.	Марисав Ристић	Зат. 2 ½ час.	За неизр задатак	16/5 887 год
33.	Милорад Стојковић	Зат. 2 час	За неизр. задатак	16/5 887 год
33.	Милорад Николић	Зат. 2 ½ час.	За неизрађ задатак	16/5
34.	Љубисав веселиновић	Зат. 2 ½ час.	За неизр задат	16/5 887 год
35.	Драгутин Урошевић	Зат 2 ½ час	За неизрађен задат.	16/5 887 год
26.	Милорад Марковић	Зат. 2 ½ часа	За неизр задат	16/5 887 год
27.	Светислав Илић млађ.	Зат. 2 ½ часа	За неизрађен задат.	16/5 887 гдо

* На омоту од чистог папира стоји: *Списак кажњених ученика IIIгг и IVтог разреда. Влад. Поповић, учитељ.*

Прилог 3

Списак кажњених ђака основне школе бачинске *

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Александар Павловић	Опоменом Стајањем Укором Претњом	За непажњу “ немир “ неизрађен задатак “ лењост у науци	11-I-89. г. 23-II-89. 25-IV-89. г. 2-V-89. г.
2.	Ангелина Савићева	Опоменом Укором Стајањем	За непажњу “ “ За разговарање на часу	3-XI-88 г. 15-IV-89. год. 10-XII-88. г.
3.	Анка Поповићева	Опоменом Стајањем	За непажњу “ разоварање на часу	18-XI.-88 г 10-XII- 88.г
4.	Божин Вељковић	Опоменом Укором	За немир “ скакање по школи	31-X-88. г. 24.-XI-88.
5.	Бождар	Опоменом	За непажњу	21.-X-88. г.

	Ђорђевић	Укором Стајањем Стајањем Претњом Затвор 5 мин. Стај ван клупе	“ немир “ за говор неприст речи Што је побегао с` часа Неисписан пропис Разговор на часу Непажњу	12.-XI-88. 26.-XI-88. 17.-II-89. 31.-III-89. 24.-V-89. г. 17.-VI-89.
6.	Војислав Јелић	Опоменом Укором Стајањем “	За немир “ непажњу “ немир “ говор на часу	5-X-88. г. 18-XI-88 11-I-89 20-II-89
7.	Владимир Симонов	Опоменом Укором Стајањем Стајањем Затвором Стајањем	За свађу “ говорење неприст р. “ одговарање “ непажњу Неправилно читање “ “ “	20.-X.-88 30.-XI-88. г. 27.-I-89. 17.-II-89. 25.-III-89. 27.-III-889. г.
8.	Доситије Савић	Опоменеом Укором Стајањем Ван клупе Да се не игра 1 дан	Непажњу За свађу “ немир на часу “ закашњавање непажњу	30.-IX-88. г 15.-XI-88. г 21.-XII-88 27.-II-89. г 22.-III-89. г.
9.	Драгомир Јаковљев.	Опоменом Укором Стајањем Ван клупе Да се не игра 2 д.	За нечистоћу “ “ “ неучење “ нечешљање “ нечистоћу	29-IX-88 19-X-88. 5-XI-88 28-I-89 31-III-89
10.	Љубомир Симић	Опоменом Укором Стајањем Претњом	За немир на часу “ непажњу “ бацање камена “ праћку	3-I-89 24-I-89 17-III-89 4-IV-89 11-V-89
11.	Љубисав Ђоковић	Опоменом Укором Стајањем	За непажњу “ немир “ непажњу	16-XII-88 31-I-89 31-III-89
12.	Миљисав Видојковић	Опоменом Укором Стајањем	За непажњу “ немир “ неправилно читање	28-XI-88 10-I-89 18-III.
13.	Милорад Јовановић	Опоменом Укором Стајањем	За свађу “ говор на часу “ немир	24.-X.-88. 9-II. 89 17-II-89
14.	Миљисав Милован	Опоменом Укором Стајањем Ван кл. стај.	За нечистоћу “ говор непр речи “ псовку “ лењост у науци	28-XI-88 20-I-89 23-III-89 25-V-89
15.	Милан Несторовић	Опомена Укор Стајање	За сењост “ лењост “ непажњу	22-X-88 27-I-89 18-III-89
11.(16)	Михаило Савић	Опоменом	За незнање	1-XI-88. г

		Укором	За крађу	5. VI. 89
12.(17)	Ратомир Јаковљев.	Опоменом Укором Стајањем	За непажњу “ “ “ говор непристој речи	23.-V.-89 25.-V.-89. 20-VI.-89.
13.(18)	Савка Радојковићева	Опоменом Укором	За говор на часу “ незнање	26-II. 89 7.-III. 89
14.(19)	Светомир Михаиловић	Опоменом Укором Стајањем	За нечистоћу “ лењост у науци “	8.-II.-89. 6.-III. 89 27-III. 89.
15.(20)	Светомир Обрадовић	Опоменом Укором	За непажњу За често изостајкивање	4.-X.-88. 14.-XI.-88.
(21)	Станисав Михаиловић	Опоменом Укором	За ћутање За непажњу	6.-III.-89. г 31.-III-89.-
(22)	Станисав Димитријевић	Опоменом Укором Стајањем		20-II.-89 23-III.-89 11-V.-89
(23)	Станоје Милосављев.	Опоменом Укором Стајањем	За изговор неп јрчи “ непажњу “ говор неприст речи	19.-X-88. г 30.-XI.-88. 20-III-89
25. јуна 1889 У Бачини Дим. Јосић ревизор				

*Напомена: Списак је без омота и потписа учитеља. Приређивачи су омашке у обележавању редоследа исправили својим бројкама у заградама.

Прилог 4

Списак кажњених ђака основне школе * _____

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Станисав Јелић	Опоменом	Што је јурио по школи и правио неред	27-IX-1894 г.
2.	Станислав Петровић	Опоменом Стајањем ½ часа у клупи	Што је јурио по школи и правио неред За лажи и лажно сведочење	27-IX- 1894 г. 4-XI- 1894 г.
3.	Милутин Јоксимовић	Опоменом Остајање у школи после ђака Остао без ручка	Што се са горњима јурио по школи и правио неред Што није израдио задата из срп језика За крађу	27-IX-1894 г. 15-III-1895 г. 18-V-95 г.
4.	Војислав Глигоријевић	Опоменом Остај. 1 сат у шоли после ђака	За говор безобраз речи За крађу крижуља	4-X-1894 г 8-XII-1894 г.
5.	Ангелина Милановићева	Опоменом Остајањем у	Што је издевала имена својим другарицама и неким ђацима	17-X-1894 г.

		школи после ђака	Што није исписала пропис	3-I-1895 год.
6.	Миливоје Миладиновић	Опоменом	За прављење нерета на часу гимнастике	18'X'1898 г.
7.	Богдан Тасић	1, опоменом Стајањем у клупи ¼ часа 2) стајањем у клупи ¼ часа	За немарљиво писање прописа и осталих задатака Задоцнио долажење у школу За немарљиво писање прописа	23-X-1894 г. 4-XI-1894 г. 18-XI-1894 г.
8.	Светислав Ракић	Опменом Остајањем ¼ ч у школи Остајањем без ручка. Остајањем без руч.	Што није израдио задатак из земљописа Што није израдио дом задатак из земљописа За неуредно доношење прописа и за ларму За неуредно похађање школе	18-XI-1894 г. 13-XII-1894 г. 2-I-1895 г. 18 маја 1895 г.
9.	Милан Јоксимовић	Опоменом Остајњем у школи после ђака Остајњем без р	За непокорност Да испише прописе, јер није га више пута доносио. За псовку и говор непристојних речи.	14-XII-1894 год 3-I-1895 г. 15-II-95 г.
10.	Чедомир Спасојевић	Опоменом Остајањем у школи без ручка Стојањем ван ђака у врсту	За издевање имена “ непослушност За прављење нерета на часу гимнастике	14-XII-1894 г. 21-I-895 г. 28-III-1895 г.
11.	Станисав Тошић	Опоменом Остао у школи после ђака	За неучтиво понашање Што није израдио задатак из српског језика	4-I-1895 г. 15-II-1895 г.
12.	Новица Марковић	Опоменом Остај у школи	Што се по казивању другова непристојно понашао према грађанима за време божић. распуста. За немарљив рад из цртања	4-I-1895 г. 19-IV-1895 г.
13.	Милић Лукић	Опоменом Стај ¼ ч у клуп	За издевање имена Ружици Савићевој и осталим друговима За непажњу из часа рачуна	18-II-1895 г. 14-III-1895 г.
14.	Милош Милановић	Опоменом	За непослушност и хрђаво понашање	19-V-1895 г.

* На омоту од каро папира стоји: *Списак кажњених ђака III раз. основне бачинске школе 18 септембра 1894 год Бачина бележио, Марко Бабић, учитељ. Печат округао: Краљ. Српс. Основна школа бачинска.*

Прилог 5

Списак кажњених ђака основне школе* _____

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Владимир Симић	Опоменом Стајањем ван клупе	Што је правио неред по школи Што није израдио задатак	15 септембар 1895 год. 23/9 1895 г.
2.	Воислав Пантић	Опоменом	Због непажње на часу	26/9 1895 г.
3.	Станисав Марјановић	Стајањем ван клупе	Због доцног долажења у школу	12/10 1895 г.
4.	Драгомир Миладиновћ	Стајањем ван клупе	Због доцног долажења у школу	12/10 1895 г.
5.	Јулијана Савићева	Опоменом	Због непажње на часу	20/10 1895 г.
6.	Милан Живадинов	Стајањем ван клупе	Што није научио задатак	14/11 1895 г.
7.	Драгослав Ђирић	Остајањем ¼ часа после ђака	Што није задатак написао	23/11 1895 г.
8.	Радисав Ђокић	Опоменом	Због немира на часу	8/12 1895 г.
9.	Ђорђе Петковић	Стајањем ван клупе	Због доцног долажења у школу	21/12 1895 г.
10.	Радунка Павловићева	Опоменом	Због немира	9/2 1896 г.
11.	Станоје Божиновић	Остајањем после ђака ¼ часа	Што није задатак написао	13/3 1896 г.
12.	Власдимир Симић	Затворен ¼ часа	Што је бегао са часа	10/3 1896 г.
13.	Марисав Ивановић	Остајањем после ђака у школи	Да испише пропис, јер га није више пута доносио	19/4 1896 г.
14.	Арсентије Миленковић	Опоменом	Због непажње на часу	27/4 1896 г.
15.	Адам Петровић	Затвором ¼ часа	За лажу	24/5 1896 г.

*На омоту од каро папира стоји: *Списак кажњених ђака II. Разреда бачинске основне школе. 16. септембра 895 год. Бачина, Наставница II разреда Јелисавета Јанковићева.*

Прилог 6

Списак кажњених ђака основне школе* _____

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Славко Матић	Стајањем Клецањем Опоменом	Што неће да пази Због непажње Због јогунлука	3/II 1898 20/II 12/III 1898

2.	Љубисав Димшић	Опоменом Укором Стајањем Клечањем	Због немирлука Због крађе хлеба Због неуредности Због лажи	11/III 1898 31/III 1898 11/V 1898 28/V 1898
3.	Милисав Јефтић	Опоменом Стајањем Клечањем Клечањем	Због неуредност “ немирлука “ лажи	18/II 1898 27/II 1898 16/III 1898 19/V 1898
4.	Стеван Марковић	Опоменом Укором Стајањем Стај ван кл Клечањем Клечањем	Због неуредности За задатак За немирлук За неуредно долажење За лаж За неуредно долажење	6/II 1898 26/II 1898 4/III 1898 16/III 1898 4/V 1898 29/V 1898
5.	Јован Николић	Опоменом Стајањем Клечањем	Због немирлука “ неуредности За задатак	19/II 1898 13/III 1898 19/V 1898
6.	Драгутин Петров.	Опомен. Опомен. Укором Стајањем	За немирлук За нуредност За немирлук За задатак	25/II 1898 21/III 1898 12/V 1898 29/V 1898
7.	Живојин Гаврилов.	Опоменом Укором Укором Клечањем Клечањем	За задатак “ “ “ “ Због крађе “ преваре	6/II 1898 20/II 1898 4/III 1898 10/III 1898 19/V 1898
8.	Живојин Јовановић	Опоменом Укором Клечањем	Што се бије са другом Што је сакрио оловку Што се свађа	4/II 1898 9/III 1898 19/V 1898
Видео Љуб. М Протић 22 јуна 1898.				

*Списак је без омота. Сви досадашњи документи су оверени сувим жигом округлог облика на коме пише: *Краљевско Српска државна штампарија у Београду* са државним грбом у средини. Ревизор је подвукао свуда казну *клечање*.

Прилог 7

Списак кажњених ученика II разреда за школску год. 1904/5 г.*

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Како је кажњен?	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Драгољуб Мишковић	Опоменом	За немир	5 новем. 1904
2.	Тома Николић	Опоменом Укором Стајањем ван клубе 10 дана и забраном игром	За немир За биће друга За биће друга	7 дец 1904 г. 16 дец 1904 г. 30 марта 1905 год

		1 месец дана		
3.	Милун Стаменковић	Опоменом	За биће друга	18 децембра 1904 год.
4.	Чедомир Јаковљевић	Опоменом	За немир	7 маја 1905 г.

* Напомена: формулар је урађен руком. На омоту пише: *Списак кажњених ученика II раз. За школску 1904/5 год. Бачина 20 сеп 1904 г. Води Љуб. Д Тодоровићка учитељ.*

Прилог 8

Списак кажњених ђака I разреда Бачина*

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	ЗАШТО ЈЕ КАЖЊЕН?	Како је кажњен?	Дан месец и година када је кажњен
1.	Данило Ракић	За немир За немир За немир	Опоменом Укором Стајањем	19 јануар 1906 18 марта 1906 15 априла 1906
2.	Добрисав Тотић	За немир	Опоменом	29 марта 1906
3.	Стана Васићева	За немир	Опоменом	10 маја 1906
4.	Адам Тимотијевић	За немир	Опоменом	14 маја 1906 г

* Напомена формулар је урађен руком. На омоту пише: *Списак кажњених ђака I разреда. Бачина. 1. јануар 1... води Љубица Д Тодоровићка учитељ.*